COLECȚIA Povestiri Științifico-Fantastice

cpsf.info

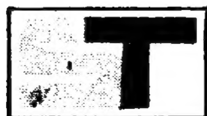
Colecția Povestiri Științifico-Fantastice

400

nr. 400

COLECŢIA „POVESTIRI ŞTIINŢIFICO-FANTASTICE"

editată de

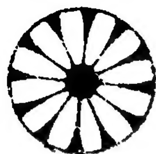

ŞTIINŢĂ
ŞI TEHNICĂ

Redactor literar: ADRIAN ROGOZ
Coperta — desen: VICTOR WEGEMANN
Desene interioare: AUREL BUICULESCU
Portrete: ALEXANDRU DIACONU
Prezentarea grafică: ARCADIE DANELIUC

GHENNADI GOR
U. R. S. S.

UN MELMOTH ELECTRONIC

Colecția „POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE"
editată de revista
Știința și Tehnica
Anul XVII
15 iulie 1971

NOI AVATARURI ALE TEMEI FAUSTICE

Ghennadi Gor este un nume bine cunoscut cititorilor români, care, în numerele 255—256 (iulie 1965) ale colecției, au găsit atît biografia acestui subtil autor de anticipație, cît și un fragment din lucrarea **Kumbi**, apărută ulterior la Editura tineretului. În numărul 309 (1967) am publicat nuvela **Marele actor Jones**, iar în numărul 312 povestirea **O întîmplare nemaipomenită**.

Un melmoth electronic interpretează în mod neașteptat un motiv clasic: tema omului care și-a vîndut sufletul Satanei. Ne face plăcere să descoperim aici ceea ce J. L. Borges numea „migrația miturilor". Într-adevăr, Gor a preluat o idee a lui Balzac, care, la rîndul său, pornise în nuvela **Melmoth împăcat** de la romanul scriitorului irlandez Charles Robert Maturin **Melmoth sau omul rătăcitor.** Iată ce scrie autorul **Comediei umane** în legătură cu opera predecesorului său: „Acest roman pornește de la ideea mamă căreia îi datorăm și drama lui Faust și din care lordul Byron și i-a creat mai tîrziu pe Manfred ; romanul lui Maturin nu e mai prejos de opera lui Goethe și se sprijină pe o idee poate chiar mai dramatică prin aceea că, la Maturin,... interesul este suscitat de o clauză în pact care-i lasă celui vîndut Satanei o portiță de scăpare. Izbăvirea lui mai este posibilă dacă află un **locțiitor**, cuvînt tehnic ce traduce pe scurt înțelesul acestui articol secret al pactului. Melmoth își petrece viața și-și cheltuiește puterea tîrînd oamenii în cele mai teribile încercări, dar neîntîlnind pe nimeni care vrea să-și schimbe existența cu aceea a ispititorului". Opinînd că „opera autorului irlandez este defectuoasă în mai multe privințe, deși surprinzătoare prin amănunte", Balzac socotește straniu faptul că Maturin „nu l-a arătat pe Melmoth încercînd să capete prin binefaceri ceea ce nu putea obține prin tiranie". Propunîndu-și astfel să perfecționeze personajul lui Maturin, Balzac îl va face să adopte tocmai această „strategie".

Abătîndu-se de pe acest făgaș cu iz de eres, potrivit mai mult mentalității de la mijlocul mileniului II, Ghennadi Gor își pune eroul într-o acțiune demnă de începutul mileniului III. Convertirea la science-fiction se dovedește fecundă nu numai pentru întinerirea unei teme străvechi, ci mai ales pentru faptul că îi conferă laturii etice o nouă dimensiune.

Și, fiindcă tot sîntem în zona motivului faustic, în numărul viitor al colecției vom publica schița altui scriitor sovietic, Vladen Bahnov : **Ce este Diavolul ?**, în care cu umor, dar și cu metoda unui Holmes este reconstituit portretul-robot al aceluia numit de legendă Mefistofel.

A. R.

Un Melmoth electronic

de GHENNADI GOR

„Toate acestea şi le pot greu lămuri cei ce rămîn încătuşaţi de legile timpului, ale spaţiului şi ale distanţelor"

(Honoré de Balzac, Melmoth împăcat)

1.

M-a trezit telefonul.

— Alo! am strigat furios în receptor.

O voce blîndă de femeie rosti:

— Mă recunoşti?

— Nu, nu te recunosc.

— Eu te-am recunoscut imediat, deşi nu ţi-am mai auzit vocea de aproape doi ani.

— Dumneata nu puteai să-mi fi auzit vocea acum doi ani

— De ce, scumpul meu?

Nu i-am răspuns.

— De ce, scumpul meu? repetă ea întrebarea.

— Pentru că atunci vocea mea nu exista.

Femeia izbucni în rîs.

— Glumeşti? Vrei să zici că nu ai mai mult de doi ani? Lămureşte-mă. Şi lămureşte-mă totodată de ce mă iei cu „dumneata"?

— Nu a venit încă vremea să dau lămuriri.

Vorbeam pe un ton inflexibil, rece, impasibil, dar ce puteam să fac? Cel mai bine era să pun receptorul în furcă, ceea ce am şi făcut.

Evident, femeia mă confunda cu cineva. Nu putea să-mi fi auzit vocea cu doi ani în urmă. Eu am apărut pe lumea asta abia acum opt luni. Cine sînt eu? Nu ştie nimeni. Toţi îşi închipuie că sînt Nikolai Larionov, un om cu o expresie bizară a feţei. Nimănui nu i-a trecut prin cap că nu sînt cîtuşi de puţin om şi că, sub numele de Nikolai Larionov, se ascunde o fiinţă care nu are nici o rudă pe Pămînt, nici printre vii, nici printre morţi.

Familia! Cînd aud acest cuvînt, parcă mă curentează. Orice om care trăieşte aici are fie strămoşi, fie rude printre contemporani, fiecare a moştenit şi continuă ceva. Printre miliardele de fiinţe care populează Pămîntul, eu singur sînt liber de orice tradiţie terestră.

Cînd mă trezesc dis-de-dimineață în camera mea de hotel, rămîn culcat și mă gîndesc. La ce? Mereu la aceleași și aceleași lucruri. Îmi amintesc. Cîteodată îmi vine să uit totul și să mă trezesc cu simțămîntul că abia m-am născut.

Dar, vai, eu m-am născut nu ieri-alaltăieri. Eu am ce să-mi amintesc. Și am ce să uit. Memoria mea păstrează întîmplări vechi de mai bine de două sute de ani. Ca, bunăoară, întîlnirea cu Immanuel Kant la Koenigsberg, precum și șederea mea la Sankt-Petersburg în secolul al XVIII-lea. Nimeni nu știe că sînt atît de bătrîn.

Soarta, ca să mă exprim în limba sumbră a anticilor, m-a pus în niște situații aparte. Eu trăiesc printre oameni fără să aparțin de spața umană. În secolul al XVIII-lea era mult mai simplu, puteam să mă dau drept contele Cagliostro, acel mag și vrăjitor dubios, în sfîrșit drept diavolul sau satana însuși. Azi trebuie să stau ascuns și să tac. Mi-am tot amînat mărturisirea, ziua și ora în care mă voi înfățișa la redacția unuia dintre marile ziare sau la un studio de televiziune și voi spune:

— Nu sînt drept cine sînt luat... Mă îndoiesc ca unei ființe dintr-o altă lume să i se potrivească numele pămîntean de Nikolai... Larvef! Așa mi se spunea acolo, dincolo de limitele sistemului vostru solar.

Amînam ziua aceasta dîndu-mi seama ce va urma după mărturisirile mele. Nu-mi place să fac senzație. Dar nu numai pentru că trăiesc sub numele de Nikolai Larionov. Există și motive ceva mai importante. În secolul al XVIII-lea, cînd am vizitat pentru prima oară Pămîntul, eram nevoit să ascund semnul care mă deosebea mult de oameni: gura mea. Dar o operație plastică reușită a făcut să dispară acest semn distinctiv. Iar oamenii se pot obișnui cu o expresie bizară a feței.

Nici unul dintre studenții care studiau acum cu mine la Universitatea din Leningrad nu bănuia că eu port în conștiința mea atîta spațiu și timp cît nu poate să cuprindă lumea interioară a omului. Nimeni nu-și dădea seama că prin ochii mei îi privește o altă lume, o altă planetă; îi privește și nu încetează să se mire.

Într-o lume străină și ciudată, tu însuți îți apari ciudat și străin. Uneori aveam impresia că sînt o creație artificială, modelul unei ființe vii, cu care experimentatorii încercau să realizeze ceva irealizabil; prin intermediul unei singure personalități să lege două lumi — Pămîntul și Dilneia.

Duceam eu dorul planetei mele? Da, nu ascund că-i duceam dorul. Și atunci voiam să vorbesc în limba mea, deschideam o cutie și scoteam o bucățică de substanță care cuprindea în ea lumea interioară a Eroii, în lipsa acesteia.

— Eroia, o întrebam, mă auzi?

— Te aud, răspundea substanţa, transformîndu-se instantaneu în fiinţă, te aud în gînd, în sunet, în viaţă.

— Dormeai sau erai trează ?

— De ce mă întrebi asta ? Ştii bine că aştept, aştept mereu. Aştept cînd dorm şi aştept cînd nu dorm.

— Ce aştepţi ?

— Aştept să-mi vorbeşti. Noi doi vorbim atît de rar acum ! Vorbeşte-mi despre planeta aceea.

— Altă dată.

— De ce tot amîni ?

— Nu ştiu, draga mea. Mi-e teamă să nu te mint şi să nu mă mint pe mine însumi. Şi, în afară de asta, îmi place să vorbesc cu tine despre altceva decît despre lucrurile de-aici... Tu mă ajuţi să-mi amintesc.

— Ştiu asta. Dar ceea ce îmi spui mă doare. Oare eu exist numai în trecut ? Acum nu mai exist ?

Nu i-am răspuns. Ce puteam să-i spun ? Ea era aici şi în acelaşi timp nu era. Viaţa ei, înregistrată pe nu mic cristal, nu ştia ce înseamnă „aici“ şi „acum“. Dar nu era cazul să-i amintesc de toate acestea. De ce ? Era atît de sensibilă !

Cînd dialogul nostru se termina, o puneam din nou în cutie, şi cutia o ascundeam cît mai bine, ca să nu dea de ea femeia de serviciu cînd va veni să facă curăţenie în cameră.

2.

Uneori mi se părea că visez. Atunci vorbeau cu mine lucrurile. Geamul îmi spunea :

— Eu sînt geamul ! Priveşte ce strălimpede e seninul cerului ! Şi depărtările. Or, ce poate fi mai îmbietor decît depărtările ?

Depărtările ! Noţiunea aceasta îmi era cunoscută ca nimănui altcuiva. Depărtarea, spaţiul... Pe tema aceasta am discutat cu Kant în cabinetul său, şi secretarul filozofului, domnul Jachmann, aştepta să se sfîrşească discuţia noastră mult prelungită. Dar deocamdată nu trebuia să spun nimănui că l-am cunoscut în persoană pe Kant.

Odată m-a luat gura pe dinainte. Era la un seminar de istorie a filozofiei. Am redat ceea ce mi-a spus Kant atunci, în cabinetul său, vorbindu-mi încet de tot, ca să n-audă domnul Jachmann. Profesorul Matveev, un mare cunoscător al filozofiei clasice germane, m-a întrerupt :

— Kant n-a spus asta !

— Negaţi acest lucru cu atîta siguranţă, i-am răspuns eu, ca şi cînd aţi fi fost de faţă la discuţia noastră.

Pe fața profesorului a apărut o expresie de extremă nedumerire.

— Mă rog, cum putea el să fi vorbit cu dumneata? Ori nu ești în toate mințile?

— Scuzați, am bîiguit eu, nu m-am exprimat bine.

— Se mai întîmplă, zise condescendent profesorul, dînd scurt din capul său cărunt și alungit.

Condescendență... Am observat că studenții prețuiesc foarte mult această însușire. Lor li se pare că condescendența și bunătatea sînt unul și același lucru. Profesorul Matveev este condescendent. El se consideră de mult un mijlocitor între marii oameni ai trecutului, clasicii filozofiei, și oamenii de rînd, de felul colegilor mei, dornici să se împărtășească din ideile profunde și complexe. Această mediere îl și face condescendent. El se află undeva la mijloc între Spinoza, Kant, Hegel, pe de o parte, și junii aceștia lipsiți de experiență, pe de altă parte. Și e mulțumit de acest rol de mediator.

De fapt, și eu sînt un mediator. Dar medierea mea nu mă face condescendent. Dimpotrivă! Sînt nemulțumit de mine, ca și de situația în care mă găsesc. Am impresia că în cele opt luni de cînd mă aflu pe Pămînt am făcut prea puțin.

Hîmokesan, severul comandant al navei și șef al expediției, se pare că mi-a supraestimat posibilitățile. Altul în locul meu ar fi apucat să facă mai mult.

Am mult timp la dispoziție? Nici mult și nici puțin. Încă nu cunosc exact ziua și ora în care nava noastră, aflată în împrejurimile lui Saturn, va începe să se apropie de Pămînt. Încă nu știu cînd va veni ziua aceea în care voi primi ordinul lui Hîmokesan de a-mi declina imediat numele adevărat.

Stau iarăși la mine în cameră, la geam.

Depărtările și seninul cerului!

Numai de la geamul hotelului, depărtările arată așa de blînde și pașnice. Vîrfurile copacilor... Norii... Dar acolo unde nu sînt nici copaci, nici nori, acolo, în vidul nesfîrșit al universului, sînt cu totul alte depărtări. Și depărtările acelea trăiesc și ele în conștiința mea.

Stau la masa de scris și citesc povestirile lui Cehov. Cehov mă atrage, mă atrage și mă respinge. În oamenii și întîmplările înfățișate de el e ceva ce nu pot înțelege. Viața eroilor lui seamănă cu un labirint în care oamenii rătăcesc căutînd nu ieșirea, ci ceva încă și mai încîlcit decît un labirint. Oare să fi fost într-adevăr așa viața la sfîrșitul secolului al XIX-lea?

Întorcînd fila, rămîn o clipă pe gînduri și mă surprind stăpînit de o dorință de neîmplinit. Aș vrea să-mi împărtășesc impresiile din lectura povestirilor lui Cehov cuiva care

nu e aici, severului și înțeleptului comandant Hîmokesan. De ce lui anume? Pentru că el m-ar ajuta să înțeleg ceea ce nu pot să pricep. Dar Hîmokesan e departe. Și atunci cînd ne vom revedea nu cred că vom avea timp să discutăm despre labirintul în care rătăceau oamenii de la sfîrșitul secolului trecut.

3.

Mi-am luat un nume străin, zicîndu-mi Nikolai Larionov, dar am făcut asta nu acum, ci cu mai bine de două sute de ani în urmă, la Koenigsberg, cînd m-am prezentat acasă la Immanuel Kant. Mi s-a întîmplat atunci ceva interesant: mi-am uitat numele; firește, nu numele adevărat, ci pe cel de împrumut. Dar Kant n-a luat cituși de puțin în seamă încurcătura în care mă vedeam pus. Îl captivase tema discuției noastre pentru că vorbeam despre spațiu și timp, și despre cerul înstelat, al cărui trimis i-am spus că sînt.

Uneori n-am somn noaptea și atunci contemplu cerul spuzit de stele. Patria mea, draga mea Dilneia, se pierde undeva printre stelele acestea fără număr, și eu o caut, deși știu că nu-i chip s-o găsesc. E așa de departe, că e și greu de imaginat.

Nu e oare de-a dreptul uimitor că Terra are o dublură, o planetă foarte asemănătoare ei, ca și cum între două surori gemene s-a așternut un spațiu rece, străin și le-a despărțit? Și atunci cînd mă copleșește tristețea scot bucățica aceea de substanță și ea stă de vorbă cu mine. Atunci mi se pare că în acest boț de substanță sensibilă a încăput toată Dilneia, lumea aceea uriașă care m-a crescut.

— Eroia, îi șoptesc, mă auzi?

— Te aud, îmi răspunde ea în șoaptă.

Dar aceasta e o șoaptă aparte, neomenească, nepămînteană, și mi se pare că ea vine nu din camera mea și nici măcar de pe Pămînt, ci din Dilneia. Pentru șoapta aceasta nu există nici spațiu și nici timp.

— Ești aici? întreb.

— Dar unde vrei să fiu? Sînt aici. Vorbește-mi, scumpule, spune-mi ce faci tu acolo, pe Pămînt.

Îi spun cum m-a luat azi gura pe dinainte și am zis ce nu trebuia. Și asta la o oră de seminar la universitate!

— Nu cumva ai vorbit în limba din Dilneia? întreabă Eroia.

— Nu, am vorbit rusește. Dar, fără să-mi dau seama, am folosit cîteva expresii din secolul al XVIII-lea. Adu-ți

aminte că am vizitat pentru prima oară Pămîntul la sfîrşitul secolului al XVIII-lea. Şi mi-au rămas în memorie multe cuvinte ieşite din uz. Unul dintre cei de faţă i-a şoptit altuia: „Are un limbaj ales şi pompos". Celălalt, mai indulgent, a observat cu o ironie binevoitoare: „E un om bizar. L-a captivat cu totul secolul al XVIII-lea..." Vorbeau foarte încet, dar simţurile noastre sînt mult mai ascuţite decît ale oamenilor. Şi asta uneori mă chinuie. Aflu ce n-ar trebui să ştiu.

— Dacă nu mă-nşel, ştiam că ai cu tine aparatul cu care se pot citi gîndurile altora.

— L-am aruncat în apă de pe podul Liteinîi. Acum zace pe fundul Nevei.

— L-ai scăpat?

— Nu, l-am aruncat. Nu vreau să citesc gîndurile altora. Am renunţat la acest avantaj faţă de oamenii de pe Pămînt. Oamenii aceştia îmi plac, Eroia.

— Dar tu lor?

— Asta n-o ştiu.

4.

Sună telefonul.

— Alo! zic, ridicînd receptorul. Mă alintă o voce de femeie:

— Mă recunoşti?

— Nu, nu te recunosc.

— Ce-i cu tine, Nikolai? De ce nu mă recunoşti? Eu sînt Vera! Vera Vasilieva.

Îmi încordez memoria, încerc să mi-i amintesc pe toţi cei cu care am făcut cunoştinţă în cele opt luni de cînd mă aflu pe Pămînt. Vera Vasilieva? Nu, nu-mi amintesc de cineva cu acest nume.

— Eu sînt Vera! Vera! stăruie vocea aceea blîndă de femeie. Nu se poate să mă fi uitat. Trebuie să ne vedem. De ce taci?

— Nu ştiu, răspund şovăind. Îmi amintesc de toate cunoştinţele mele...

— Trebuie să ne vedem, insistă vocea. Trebuie! Mă aflu aproape. Coboară. Te aştept în hol, lîngă chioşcul de ziare.

— Cobor imediat.

Îmi scot pijamaua şi-mi pun costumul. Mîinile mele se zoresc. De ce i-am promis? Dar trebuie odată să lămurim lucrul ăsta! Se pare că am un tiz, iar vocea lui se aseamănă cu a mea.

După trei minute mă aflu în hol. Lîngă chioșcul de ziare stă o tînără. Mă privește, și pe fața ei deslușesc un zîmbet.

— Acum mă recunoști? mă întreabă.

— Nu, nu te recunosc.

— Doar nu puteam să mă fi schimbat atîta într-un an și jumătate! Nikolai, tu glumești, nu?

— Nu, nu glumesc. Acum sînt eu mirat. Mă numesc Nikolai Larionov.

— Știu. Dar nu se poate să mă fi uitat. Ești bine sănătos, scumpule?

Ochii necunoscutei mă privesc cu o expresie de îngrijorare, la care se adaugă spaima și speranța.

— Ce s-a întîmplat?! N-a trecut decît un an și jumătate de cînd ne-am văzut ultima oară. M-ai condus cînd plecam în Arctica. N-a trecut de-atunci decît un an și jumătate, și tu, Kolia, te uiți la mine așa ca și cînd m-ai vedea pentru prima oară.

— Pentru prima oară, zici? Păi chiar așa și este. Acum un an și jumătate eu nu eram aici.

— Dar unde erai?

Simt că nu pot ocoli răspunsul:

— Acum un an și jumătate eram departe.

— Unde? întrebă fata abia auzit.

— În împrejurimile lui Saturn, am răspuns eu la fel de încet.

Fata păli. Nu știu de ce a pălit așa. S-a făcut albă la față. Apoi s-a întors și s-a depărtat. Mergea fără să întoarcă capul și fără să se grăbească, ca pe întuneric. Își închipuia, cred, că am înnebunit. Nu voiam și nu puteam să intru în amănunte. Nu era încă momentul. Dar cît aș fi vrut să strig în urmă-i: „Întoarce-te! Nu pleca! Să știi că nu ți-am spus ceea ce era mai important".

Nu, nici nu putea fi vorba să-i spun ceea ce era mai important.

Revenit în cameră, o vreme m-am tot plimbat dintr-un colț în altul. Va să zică am o dublură? Bineînțeles, fata era sigură că mă cunoaște. Ce situație stupidă! A naibii de idioată! Ce-i de făcut? Să-i împărtășesc taina mea? N-am dreptul s-o fac. Va veni vremea în care va afla cine sînt. Dar vremea asta nu va veni atît de curînd. Dar, chiar dacă i-aș mărturisi, oare m-ar crede? Mărturisirea mea ar putea s-o ucidă. Ar crede că iubitul ei a înnebunit. Ciudat e altceva, și anume că a coincis nu numai numele, dar și înfățișarea. Mi-am luat, se vede, un nume de împrumut, fără să știu că acest nume îi aparține altuia... Nikolai Larionov... S-ar

putea ca pe Pămînt să fie zeci de oameni cu acest nume. Dar fața mea nepămînteană seamănă grozav cu fața unui pămîntean... Ei bine, asta e, într-adevăr, enigmatic și inexplicabil.

5.

Pe perete e un afiș care anunță că azi se va ține o conferință publică: „Ființele înzestrate cu rațiune de pe alte planete".

Merg și eu, chiar acum, la această conferință. De ce? Nu cumva ca să dau în vileag ignoranța conferențiarului? Nicidecum. Pur și simplu vreau să compar fantezia cu realitatea, ficțiunea cu faptul autentic. Și în afară de asta să mai încerc o dată captivantul și puternicul simțămînt al ispitei, cu care va trebui să lupt, încordîndu-mi toată puterea de voință. Și dacă n-am să mă pot stăpîni, am să mă ridic și am să spun:

— Greșiți, dragă profesore. Ființele înzestrate cu rațiune de pe alte planete nu trebuie, din punct de vedere morfologic, să arate neapărat ca niște monștri.

— Ce dovezi ai dumneata, tinere, în sprijinul acestei afirmații? va întreba conferențiarul, zîmbind ironic.

— Ce dovezi? Bunăoară, eu însumi. Nu veți contesta, sper, că sînt înzestrat cu rațiune, nu? Or, eu m-am născut în altă parte decît pe Pămînt.

În ciuda vîrstei mai mult decît respectabile și a unei experiențe de invidiat, am în mine multă vanitate juvenilă. Oare nu ea mă îndeamnă să merg la această conferință?

Aula e plină pînă la refuz. Am găsit anevoie un loc. In stînga mea stă un bătrîn octogenar, în dreapta — o studentă. Bătrînul își mîngîie barba venerabilă și-mi aruncă o privire indulgentă. Îmi zic: „Ehe, moșule, dumneata ești mai tînăr ca mine cu cîteva sute de ani, așa că n-are rost să te mîndrești cu barba asta de patriarh".

În ochii studentei arde dorința de a cunoaște necunoscutul.

— După cît se pare, vă interesează mult lumile îndepărtate...

— Dar pe dumneavoastră?

— Pe mine, nu. Pe mine mă interesează mai mult bătrînul nostru Pămînt, cel atît de inteligent.

— Atunci de ce ați mai venit la această conferință?

— Ca să-l îndrăgesc și mai mult pe acest moșneag. Dar dumneavoastră?

— Vreau să mai aflu cîte ceva despre ființele înzestrate cu rațiune de pe alte planete.

— Am înțeles. Ei bine, imediat ni se va vorbi despre ele.

Conferențiarul a urcat la tribună. Avea o față inteligentă, dar distantă, mai degrabă fața unui actor decît a unui savant. Iar pe chipul său stăruie acea expresie de importanță și aplomb proprie numai actorilor, pe care am observat-o nu o dată și pe Pămînt, și la noi, pe Dilneia. Vorbește într-un fel elegant, cu o dicțiune voit aleasă. Iar în vocea lui, în felul cum rostește cuvintele se deslușește o nuanță de lene și de oboseală ascunsă, ca și cum i s-a cam făcut lehamite de Cosmos și de problema asta (cu care e demult „per tu"), așa cum i s-a acrit unui actor de viața altcuiva pe care a înfățișat-o de o sută sau de o mie de ori pe aceeași scenă.

A vorbit despre biopolimeri, a spus că universului îi place să repete și să se repete, măcar și numai pentru că dispune de atîta timp și de atîta spațiu. Această observație mărturisea că el, conferențiarul, nu accepta să se lase pradă unui entuziasm naiv, de care căuta să ferească și auditoriul, ci voia să dea de înțeles că, intrînd în esența problemei, ne paște monotonia infinitului. A rostit cuvîntul „infinit" cu atîta eleganță și cu atîta facilitate, ca și cînd ar fi vrut să schimbe cu intonația vocii sale această noțiune cam înfricoșătoare, s-o mai îmblînzească. Ceea ce a produs o puternică impresie nu numai asupra octogenarului și a studentei, ci, mărturisesc, chiar și asupra mea, care îmi făcusem o imagine mult mai concretă despre infinit decît conferențiarul însuși.

„Ai talent, nimic de zis — m-am gîndit eu. Dar despre ființele înzestrate cu rațiune de pe alte planete nu știi, dragul meu, cu mult mai mult decît moșul acesta credul".

Dar numaidecît am fost pedepsit pentru aprecierea aceasta nu tocmai respectuoasă, am fost pedepsit întocmai ca un băiat neascultător. Conferențiarul a rostit în treacăt un cuvînt straniu, nemărginit de bine cunoscut mie și cu totul imposibil de a fi auzit aici, pe Pămînt. I-a dat glas acestui cuvînt încet de tot, aproape în șoaptă:

— Dilneia...

Deodată am simțit că mă sufoc, ca și cînd toate acestea s-ar fi petrecut nu aievea, ci în vis. Nu putea el să fi pronunțat acest cuvînt. Nici un suflet de pe Pămînt nu știe de existența Dilneii afară de mine și de boțul acela inform de substanță, ascuns într-o cutie. Probabil că mi s-a părut. Mă aplec spre studentă și o întreb:

— A spus ceva de Dilneia?

Studenta se strîmbă:

— Mă deranjați...

— Scuzați... A spus sau nu?

— Despre ce?

— Despre planeta Dilneia?
— Nu, n-a spus nimic.
Mă întorc spre bătrîn. Moşul nu aude bine. Aproape că strig în urechea lui năpădită de puf:
— A spus ceva de Dilneia?
— A spus, răspunde bătrînul, cu un surîs care mi s-a părut deplasat.
„Ei asta-i bună! îmi zic. Lasă-te de astea! Studenta are dreptate, conferenţiarul n-a spus nimic".
Conferenţiarul, jucîndu-şi vocea, aduce iar vorba despre polimeri, despre acizii nucleici şi despre „memoria" chimică ce stă la baza organizării tuturor fiinţelor vii.
Are nu numai o voce, dar şi nişte mîini de artist. Ţinînd creta cu degetele lui lungi, scrie pe tablă o formulă, pentru ca, apelînd la semne matematice convenţionale, impasibile, exacte şi independente de „eul" nostru, să lămurească auditoriul asupra esenţei materiale a vieţii...
Îmi zic, aproape şoptindu-mi: „Ehe, cunoştinţele tale despre activitatea celulei vii, informaţiile tale despre «memoria» moleculară au rămas în urmă cu vreo cinci sute de ani". Şi conferenţiarul îmi pedepseşte din nou insolenţa. Nu cumva o fi un telepat de-mi citeşte gîndurile de la distanţă? Din nou pronunţă acel cuvînt care e cu neputinţă să iasă din gura lui. Zice:
— Dilneia.
O întreb din nou pe studentă:
— A zis ceva despre Dilneia?
Studenta mă priveşte mirată, după care răspunde furioasă:
— Mai bine să ascultăm ce spune conferenţiarul.
— Să ascultăm.
Ascult cu atenţie. Iarăşi lucruri perimate, vechi de sute de ani, din domeniul biofizicii şi al biochimiei. Îmi zic: „Larvef, te-i fi sculat azi întors pe dos! Vezi bine, ce vină are Pămîntul că viaţa de pe el e mai tînără decît cea de pe Dilneia? Dacă ai venit aici, stai frumuşel, ai răbdare şi ascultă".
Mă uit la tribună şi parcă nu prea mă simt în apele mele. Făcînd o pauză pe care n-am putut s-o prevăd, conferenţiarul mă priveşte. Mă priveşte şi surîde. Surîsul lui are ceva misterios, şi cuvintele pe care le rosteşte apoi de o manieră intimă, încet, dar distinct, parcă adresîndu-se nu sălii, ci numai mie, îmi întăresc bănuielile.
— Sînteţi de acord, dumneavoastră, întreabă el deodată, că locuitorii Dilneii au un mod de a gîndi cu totul altfel decît noi, pămîntenii?
A dat cuvîntului „dumneavoastră" o intonaţie aparte, subtilă, ceea ce i-a imprimat un sens puţin bizar, parcă afir-

mînd, în pofida faptelor, că în sală se află numai două persoane: el şi eu. El şi eu. Şi el se adresează „eului" meu, „eului" meu autentic, şi nu aceluia care se dă drept Nikolai Larionov.

Nikolai Larionov tace. Tace şi „eul" meu autentic, nu se trădează. Bătrînul de-alături mă priveşte uimit. Se uită la mine şi studenta, parcă dîndu-şi seama că această conferinţă s-a transformat într-un dialog între conferenţiar şi un tînăr cu aspect ciudat, cu o faţă a cărui expresie se schimbă mult prea repede şi mult prea des.

Eu tac, tac şi mă gîndesc îngrijorat de unde o fi ştiind el de Dilneia şi de mine, căci nu e decît un conferenţiar. Sau poate e un telepat şi acum îmi citeşte gîndurile cele mai intime ca dintr-o carte deschisă...

Ei bine, nu, n-a fost decît un artificiu oratoric. Acum conferenţiarul nu se mai uită la mine, ci la bătrînul de lîngă mine. Să fi vorbit oare, într-adevăr, despre Dilneia? Mă îndoiesc. Se pare că a vorbit nu el, ci starea mea de anxietate.

Şi totuşi, la sfîrşitul conferinţei m-am dus la conferenţiar, în jurul căruia se strînsese lumea, şi l-am întrebat discret:

— Mi s-a părut că aţi vorbit despre Dilneia.

Îmi răspunse rîzînd:

— Nu vi s-a părut. Am vorbit într-adevăr despre planeta aceasta îndepărtată.

6.

Conferenţiarul avea, fireşte, un nume. Gustav Pavlovici Tuniavski — aşa îi zicea. Astrobiolog şi scriitor. Două specialităţi dacă nu punem la socoteală şi o a treia: popularizarea ideilor ştiinţifice şi tehnice. Am găsit o scurtă prezentare a vieţii şi activităţii lui în două enciclopedii: într-una cosmică şi în alta literară. Acum ştiam cînd şi unde s-a născut, în ce an a absolvit facultatea de cosmologie a Universităţii din Leningrad, cînd şi-a publicat primul articol, dar nu aflasem ceea ce era mai important: de unde ştia el de existenţa Dilneii?

Toate zilele acestea m-am gîndit într-una la el, la omul acesta enigmatic. Oare să fie om? Oamenii nu pot să ştie ceva ce le depăşeşte experienţa şi posibilităţile ştiinţei contemporane lor. Dar dacă nu e om, atunci ce e? Un locuitor al Dilneii, ca şi mine? Nu, este exclus. Numai eu singur, depăşind spaţiul şi timpul, am reuşit să ajung pe Pămînt. Asta în primul rînd, iar în al doilea rînd el avea o înfăţi-

şare cu totul şi cu totul pămînteană. Era frumos, judecînd după noţiunile despre frumuseţe ale pămîntenilor. Poate chiar mult prea frumos pentru un savant şi un scriitor. Am mai spus că avea o înfăţişare de artist. Avea şi gura omenească, pămînteană. N-am observat la el vreo urmă de operaţie plastică. Dar de unde putea el să ştie ceea ce alţii nu ştiau ?

Răspunsul la această întrebare trebuia să-l capăt imediat şi chiar de la el. Şi totuşi amînam de la o zi la alta vizita pe care urma să i-o fac. Mai înainte de a mă duce la el trebuia să-i studiez lucrările. Bibliograful cibernetic de la biblioteca universităţii mi-a dat toate informaţiile de care aveam nevoie. Obţinînd cărţile comandate, m-am pus pe citit. După ce dădea o serie de informaţii reale despre Marte şi biosfera lui, autorul îi oferea cititorului ipoteze dubioase şi presupuneri naive despre făpturile înzestrate cu raţiune ale universului. Mult mai interesante erau povestirile lui ştiinţifico-fantastice. Dar, din păcate, el a scris mult prea mult pentru ca să-i pot citi toată opera.

Nu voiam să mai amîn întrevederea aceasta. I-am telefonat, recomandîndu-mă, fireşte, nu cu numele de pe Dilneia, ci cu cel de pe Pămînt, împrumutat de la oameni.

— Larionov ? întrebă el. Nikolai ? Bine, Nikolai, va trebui, după cum văd, să-mi amîn toate treburile dacă insişti aşa de mult. Crede-mă, sînt foarte ocupat.

— Immanuel Kant era şi el un om foarte ocupat şi cu toate acestea... N-am mai terminat fraza, dîndu-mi seama că iar m-a luat gura pe dinainte.

— Kant ? întrebă el. Immanuel ? Ca să-ţi spun drept, pe mine unul nu prea mă interesează ideile lui Kant. De altfel, nici nu sînt filozof. Sper că insişti atît de mult să ne vedem nu din cauza lui Kant.

— Nu, nu din cauza lui Kant. Am motive mult mai importante şi mai puţin abstracte.

— Mă faci curios. Ce motive, dacă îmi dai voie să te întreb ?

— Am să vi le spun atunci cînd ne vom vedea.

— Bine, zise el. Te aştept mîine la patru.

7.

Nici pînă acum nu pot să-mi iert că m-am dus la Tuniavski fără a fi citit mai înainte toate povestirile lui ştiinţifico-fantastice. Atunci nu m-aş fi pus într-o situaţie ridicolă. Dar el a scris mult prea mult, iar eu eram mult prea grăbit să mă văd cu el, eram grăbit să lămuresc problema

care mă frămînta. E drept, aş fi putut să apelez la serviciile automatului de la biblioteca publică, care prezenta referate după subiectele cărţilor. Dar încetasem să-i mai acord credit după ce am citit **David Copperfield** şi **Însemnările clubului Pickwick** şi le-am confruntat cu fabulaţia concisă şi lipsită de umor pe care mi-a prezentat-o în prealabil automatul.

Nu întîmplător amintesc aici de operele lui Dickens. Venind la Tuniavski, parcă m-am văzut în calmul şi idilicul secol al XIX-lea. Dintr-o toană bizară sau din cine ştie ce alt motiv, scriitorul fantast şi totodată astrobiolog s-a instalat într-o casă veche, semănînd cu un muzeu de etnografie. Deschizînd uşa, păşeai nu numai în locuinţa gazdei, dar şi în tihnitul secol al lui Dickens. Exact în clipa în care am intrat, o veche pendulă a început să bată ora. Bătea ora melodios, rar, de parcă n-ar fi măsurat timpul, ci ni l-ar fi restituit.

— A, Nikolai ! mă întîmpină Tuniavski, ca şi cum m-ar fi cunoscut de mic copil. Ia loc ! Fumezi ? Pot să-ţi ofer o havană excelentă.

Mobilierul din cabinet era vechi. M-am aşezat într-un jilţ de o moliciune neobişnuită, care mă predispunea la lene. În perete era atîrnat un tablou cu un peisaj la fel de tihnit şi idilic, care parcă te chema în trecut. Mi-am zis : „Ehe, nenişorule, da' văd că eşti cu totul altfel decît mi te închipuiam. Scrii despre viitor, dar trăieşti în trecut".

— Într-o atmosferă tihnită, provincială ca aceasta, e mai uşor să visezi la viitor decît în cabina unei cosmonave sau pe magistralele subterane, unde precumpăneşte viteza. Un vis cutezător are nevoie de contrast.

— Tot ce se poate, i-am răspuns.

Urmă o pauză. Am profitat de ea ca să întreb :

— Ce ştiţi dumneavoastră despre Dilneia ?

Tuniavski rîse.

— Şi mult şi puţin. Dar de ce te interesează aşa de mult o planetă fictivă ?

— La fel de bine aş putea şi eu să spun despre Pămînt că este o ficţiune. Dar m-ar crede numai cineva care nu l-a văzut niciodată.

— Ce vrei să spui cu asta, Nikolai ? Nu prea te înţeleg. Ceea ce ştim noi doi despre Pămînt ştim nu dintr-o povestire ştiinţifico-fantastică, pe cîtă vreme dumneata ai aflat de Dilneia citind nuvela mea **Peregrinul Larvef.**

— **Peregrinul Larvef** ? Aţi scris dumneavoastră o nuvelă cu acest titlu ? N-am citit-o.

Pe faţa lui Tuniavski apăru o expresie de nemulţumire.

— N-ai citit-o ? Nu te-ai ostenit s-o citeşti ? Atunci de ce naiba mă mai întrebi de Dilneia asta inexistentă ? Tot

ce am vrut şi am putut să spun despre ea am spus în nuvela mea.

— Am s-o citesc neapărat. Mă miră însă că stăruiţi în a o considera o ficţiune.

— Eu am născocit-o.

— Vă asumaţi o sarcină prea mare. Dacă mă gîndesc bine, aş putea chiar să mă supăr. Închipuiţi-vă că eu aş veni la dumneavoastră şi v-aş spune că eu am născocit Pămîntul. Cred că v-aţi supăra pe mine.

— Eu unul m-am născut pe Pămînt, aici trăiesc.

— Şi eu m-am născut pe Dilneia ! Aveţi ceva împotrivă ?

Tuniavski rîse, de data aceasta sincer, fără să pozeze.

— Dimpotrivă ! Ba chiar mă flatează ca scriitor. Dar în afară de mine mai există bunul simţ, logica. Or, logica nu prea e de acord cu ceea ce spui dumneata.

— Fiţi pe pace. Logica nu va fi afectată. Ceea se spun eu este o realitate. Şi cum ar putea bunul simţ să obiecteze împotriva unei realităţi evidente ?

— Evidente ? Tuniavski dădu din umeri. N-am mai auzit încă o remarcă atît de măgulitoare. Eu am descris într-un chip atît de convingător Dilneia încît dumneata ai luat-o drept o realitate la fel ca şi Pămîntul.

— N-am citit nuvela dumneavoastră. Din păcate, n-am citit-o. Deocamdată nu pot să apreciez exactitatea descrierilor dumneavoastră. Dar îmi amintesc mult prea bine de Dilneia. Pentru că m-am născut pe această planetă.

Tuniavski mă privea fără a-şi ascunde simţămintele pe care le încerca în clipa aceasta. Privirea lui exprima nedumerirea, neîncrederea, bănuiala că cineva vrea să-l prostească. Am citit toate acestea pe faţa lui.

— Care va să zică aşa, zise el, ridicîndu-se. Dumneata zici că te-ai născut pe o planetă născocită de mine, da ? E amuzant ! Dă-mi voie, în acest caz, să te ating, ca să mă conving că nu eşti o fantomă, ci o realitate.

Îşi întinse degetele lungi şi fine şi mă ciupi, ba încă destul de dureros.

— Da, eşti o realitate. Totuşi, ce te-a făcut să vii aici ?

— Aceeaşi întrebare mi-a pus-o şi Immanuel Kant. E drept, într-o formă mai delicată. Dar dacă la Kant m-am dus ca să discut despre unele probleme de gnoseologie, la dumneavoastră am venit din cu totul alt motiv. Am venit să vă întreb de unde aţi căpătat informaţii despre Dilneia.

— Ţi-am răspuns o dată. Dilneia este o născocire de-a mea. Ea există numai în mintea mea şi în conştiinţa cititorilor care mi-au citit nuvela **Peregrinul Larvef.**

— Am să citesc neapărat această nuvelă.

— S-o citeşti. E destul de captivantă.

— Am s-o citesc. Spuneți-mi, are la bază ceva material faptic ?

— Nu, totul e ficțiune.

— Stăruiți să susțineți asta ? La ce bun ? Ca să ștergeți toate urmele ? Vă închipuiți poate că eu am să cred că Dilneia e o ficțiune cînd eu însumi sînt de-acolo ?

— Dar ți-ai declinat identitatea ! Dumneata ești Nikolai Larionov...

— Acolo mi se spunea altfel. Eu mă numesc Larvef.

În ochii ironici ai lui Tuniavski se ivi ceva ca o licărire de spaimă, dar dispăru numaidecît, după care îi luă locul o expresie de compasiune.

— Bine, bine ! zise. Te cred ! Te cred ! Dumneata trebuie să te odihnești, să mai schimbi aerul. Ai ieșit de mult din spital ? Ai avut un șoc nervos, da ?

— Greșiți. Sînt perfect sănătos. Mă rog, văd că nu credeți ce vi se spune, dar nu aveți nici un temei să nu dați crezare faptelor.

Și zicînd acestea, am scos din buzunar cutia aceea, am luat boțul de substanță și l-am pus pe masă.

— Eroia, am zis încet de tot, mă auzi ?

— Te aud, a răspuns ea. Ce dorești, scumpule ?

— Aș vrea să vorbești cu omul acesta, să-i spui cine sîntem noi și de unde am venit. Dînsul caută să mă încredințeze că noi doi sîntem o născocire de-a sa.

Eroia nu s-a lăsat mult rugată. A început să turuie, de parcă s-ar fi săturat să mai țină ascunsă taina noastră.

8.

Mai tîrziu, în camera mea de hotel, eu și cu Eroia ne-am amintit nu o dată de acest episod. Nu, scriitorul s-a dovedit a nu fi la înălțime. Pur și simplu s-a speriat, s-a speriat așa cum se speriau oamenii din secolul al XVIII-lea, care credeau în existența unor forțe rele de pe tărîmul celălalt. De spaimă și-a pierdut darul elocinței și simțul umorului. De altminteri, poate fi el condamnat pentru asta ? Ce, Herbert Wells, bunăoară, nu s-ar fi pierdut cu firea dacă s-ar fi pomenit cu vizita omului invizibil sau cu aceea a Călătorului, venit din viitor cu mașina timpului ?

S-a făcut alb la față și a căzut în fotoliu. Am trebuit să scotocesc prin mica lui farmacie, să caut picături de valeriană și validol. Din păcate nu aveam cu mine medicamente din Dilneia, care l-ar fi făcut să se simtă imediat excelent.

Cînd și-a venit în fire, a deschis un ochi (celălalt, nu știu de ce, a rămas închis) și a aruncat cu ochiul acesta o

privire circumspectă la celălalt capăt al mesei, unde adineauri se afla boțul s-o ascund pe Eroia în cutie, iar cutia s-o fac să dispară mai repede.

— Cine ești dumneata? m-a întrebat Tuniavski.

— Aceeași întrebare mi-a pus-o și Immanuel Kant, i-am spus eu abia auzibil.

— Kant nu ți-a pus o astfel de întrebare.

— De unde știți? Dumneavoastră n-ați fost de față.

— Episodul acesta l-am născocit eu.

— Perfect. Deci toate sînt la locul lor.

— Așadar, n-a fost nimic? Înseamnă că numai mi s-a părut?

— Vi s-a părut, i-am răspuns.

— Și totuși cine ești dumneata?

— Un personaj dintr-o nuvelă a dumneavoastră. Asta vă convine?

Tuniavski a rîs. De data asta a izbucnit într-un rîs vesel.

— Fie și așa. Nu vreau să-mi bat capul încercînd să desfac nodul acesta. Dar de ce te-ai ridicat? Vrei să pleci?

— La revedere, i-am zis.

Tuniavski n-a căutat să mă rețină.

La mine în cameră eu și cu Eroia ne-am adus de multe ori aminte de întîmparea aceasta. Într-adevăr, Tuniavski era un pămîntean. Și era sincer. S-a mirat într-adevăr și nu m-a crezut că eu sînt Larvef. Așadar, și Dilneia, și eu, și Eroia sîntem o născocire de-a lui. Dar este cu neputință să crezi într-o asemenea coincidență a ficțiunii cu realitatea. Ca atare, el caută să ne prostească. În ce scop?

Oricît ar părea de curios, Eroia, Eroia cea artificială, ea însăși o enigmă între enigme, nu putea suporta enigmele.

— Trebuie să lămurești asta, Larvef, îmi zise.

— Ce anume?

— De unde cunoaște el taina noastră.

— El spune că toate astea au fost născocite.

— Bine, dar tu îl crezi încă și mai puțin decît mine.

— Să nu ne pripim. Mai devreme sau mai tîrziu o s-o aflăm. Acum însă am să-ți citesc cu glas tare nuvela lui, **Peregrinul Larvef,** pe care am luat-o azi de la bibliotecă.

I-am citit toată seara. În răstimpuri ea mă întrerupea.

— Bine, dar așa ceva nu s-a întîmplat. Nu știu, dar eu una nu-mi aduc aminte. Tu îți amintești, Larvef?

— Probabil că lucrurile despre care vorbești tu au fost inventate pentru a face nuvela mai captivantă, în rest totul e redat exact. Ce părere ai, Eroia?

— Am impresia că el a trăit în fiecare dintre noi. Ascultă ce vorbeam, ne citea gîndurile. Nu ți se pare, Larvef, că asta vine în contradicție cu logica?

Fără să vreau am surîs. Ei bine, dacă Eroia vorbeşte de logică înseamnă că, într-adevăr, ceva nu e în regulă. Am lăsat întrebarea ei fără răspuns.

— Citeşte mai departe, zise ea, poate că la urmă vom găsi o explicaţie a acestui fapt teribil.

Am citit nuvela pînă la capăt. Dar finalul ei nu ne-a risipit îndoielile. Dimpotrivă, le-a sporit. Încercam un simţămînt necunoscut pînă atunci de pe urma faptului că viaţa mea de pe Dilneia era descrisă într-o carte de pe Pămînt. Părea că trăiam şi nu trăiam, că eram aici şi totodată eram implantat într-o naraţiune străină mie şi parcă deplasat într-un alt plan de existenţă, încă şi mai bizar.

Ei bine, cu asta nu eram de acord. Nu mă îndoiam cîtuşi de puţin că sînt o realitate, şi faptul că am devenit obiectul fanteziei dezlănţuite a scriitorului Tuniavski nu trebuia să lezeze sentimentul propriei mele demnităţi. În definitiv, dincolo de acest fenomen aparent iraţional se afla poate o esenţă absolut raţională. Telepatia, această ştiinţă veche şi totodată tînără, era şi pe Dilneia, şi pe Pămînt încă în stare embrionară. Coincidenţa dintre ficţiune şi realitate se explica, probabil, prin talentele telepatice ale lui Tuniavski, care a ştiut să depăşească timpul şi spaţiul cu un fel de al şaselea simţ, încă nedescoperit de ştiinţă. Aşa gîndeam eu după ce citisem cartea dedicată persoanei mele. Dar asta nu i-am spus-o Eroii, acelui boţ de substanţă informă. Afară de asta, ea stătea deja în cutie, cufundată în acea stare de absenţă care se potrivea mai bine esenţei ei, esenţă mai degrabă a unei substanţe decît a unei fiinţe.

9.

Pe stradă, o bătrînică mi-a zîmbit cu multă amabilitate şi m-a întrebat :

— Tinere, spune-mi, te rog, cît e ora ?

— Cinci şi jumătate, i-am răspuns.

Bătrînica m-a mai privit o dată, poate invidiindu-mi tinereţea, şi şi-a văzut de drum, mişcîndu-şi agale picioarele reumatice şi amintindu-şi cu melancolie de trecut şi de tot ce-a fost odată. Ţinea minte ce-a fost cu zece ani în urmă, şi cu douăzeci, şi cu treizeci, şi cu patruzeci, şi chiar cu cincizeci. Nu mă îndoiesc, toate acestea i se păreau că s-au petrecut demult de tot. Ea nici nu bănuia însă că ele s-au petrecut mai ieri, şi că tînărul pe care l-a oprit din drum îşi amintea întîmplări vechi de două sute, de două sute cincizeci, ba chiar de trei sute de ani. De fapt, şi asta a fost, ca

să zic aşa, mai ieri. Mă rog, ce este timpul ? Întrebarea asta i-am pus-o cîndva lui Immanuel Kant. Şi Kant m-a întrebat dacă nu pot să-i pun întrebări mai uşoare.

Ieri am vorbit cu profesorul Tihomirov. E istoric şi se pare că-şi iubeşte mult obiectul.

— Un istoric, mi-a spus el gînditor, e de fapt Melmoth Peregrinul, care trăia simultan în cîteva epoci.

— Cine e acest Melmoth ?

— Eroul romanului cu acelaşi titlu al lui Maturin, un fel de anti-Faust, un om care şi-a vîndut sufletul diavolului pentru dreptul de a afla veşnic ce e nou şi de a nu uita nimic. **Melmoth Peregrinul.** Cum, n-ai auzit de acest roman ? E un roman pe care îl aprecia mult Puşkin şi îl iubea mult Balzac, care i-a scris chiar o continuare...

— Ei bine, eu sînt acest Melmoth al dumneavoastră, i-am zis. Dar profesorul, cufundat în gîndurile sale, nu m-a auzit.

Tihomirov mă simpatiza. Mă evidenţia printre colegii de an. Cunoştea bine secolul al XVIII-lea, dar eu îl cunoşteam mai bine. Memoria mea păstra nu numai ceea ce reflectau cărţile, dar şi epoca vie. Cînd mergeam pe Nevski sau pe Liteinîi, vedeam nu numai clădirile moderne din sticlă, dar şi casele care au stat cîndva pe locul acesta. Îmi venea nu ştiu cum cînd mă uitam la copacii din Parcul de Vară. Pe-atunci erau nişte puieţi. Fără să vreau, am rostit cîteva cuvinte pe care n-ar fi trebuit să le rostesc.

— Ce este timpul ? am întrebat.

Tihomirov rîse, după care spuse :

— La această întrebare ar putea da un răspuns exhaustiv numai Melmoth. El cunoştea enigma timpului şi taina stăpînirii lui.

— Şi eu sînt un Melmoth, am zis încet, sperînd că Tihomirov nu mă va auzi. Dar el m-a auzit şi s-a uitat la mine mirat.

— Dumneata ? N-aş zice. Ai o faţă de om lipsit cu totul de orice experienţă. Cînd mă uit la dumneata, mi se pare că abia ai venit pe lume. În ochii dumitale se reflectă o mare ignoranţă, o lipsă totală de cunoştinţe, proprie numai nou-născuţilor. E drept, nu întotdeauna. Îmi amintesc că la un examen, cînd te-am întrebat despre Ecaterina a II-a, despre curtea ei, despre felul cum arăta Petersburgul, te-ai dovedit a fi aşa de bine informat încît pur şi simplu am rămas uimit... Dar să revenim la Melmoth. Ei bine, Melmoth acesta se încovoia sub povara cumplită a experienţei sale şi a experienţei istorice. Memoria lui era supraîncărcată şi inima istovită de abundenţa de evenimente. Cine te vede pe dumneata n-ar putea zice că eşti împovărat de experienţă. Ju-

decînd după cele ce spui, ai vrea să fii un Melmoth, nu?

— Nu știu, am răspuns. Încă nu mi s-a făcut chiar așa lehamite de mine însumi ca să doresc trăirile și să invidiez experiența altora.

10.

Sentimentul că sînt un vizitator dintr-o altă lume nu mă părăsește nici aievea, nici în vis. Cînd merg pe stradă trag cu urechea la ceea ce spun trecătorii. Aș vrea să pătrund în viața lor, să înțeleg sensul celor ce spun ei, ba mai mult decît atît, să sesizez ritmul acela neînțeles și inegalabil al existenței umane terestre, care nu contenește să-mi stîrnească uimirea.

Unde merg oamenii aceștia? Merg oare acasă sau abia au plecat de-acasă? Ce-ți pasă ție? Oare nu e tot una? Și tu ești un simplu trecător, și tu mergi undeva. Unde? Și de unde vii? Nimeni nu mi-a pus încă această întrebare. Aș putea eu oare să răspund?

Merg pe stradă și sînt atent la glasurile trecătorilor.

— Liza, spune încet și stăruitor un glas de bărbat. Liza...

Nu aud ce răspunde vocea femeii.

— Liza, repetă vocea bărbatului. Liza...

— Liza! o imploră.

Femeia tace.

Liza... După felul cum rostește trecătorul acest cuvînt, după intonația vocii lui vreau să pătrund înțelesul raporturilor dintre doi oameni pe care nu-i cunosc. De ce? Nu știu nici eu. Deocamdată viața de pe Pămînt îmi amintește un crîmpei dintr-o conversație auzită întîmplător pe stradă. Bine, dar și Melmoth, cred eu, își imagina totul fragmentar, nerostit pînă la capăt, pentru că el era un oaspete al epocii respective.

Eu trebuie să depășesc această stare de percepție fragmentară și să nu mă mai simt un oaspete. Nopțile stau și scriu o carte. Cartea se intitulează așa: **Științele naturii în viitor.** Cartea aceasta mă va apropia de lume, de fiecare om de pe Pămînt. Scrisă așa cum încă nu s-a mai scris pînă acum, ea va deplasa conștiința omului din zilele noastre cu multe decenii înainte. Va avea un subtitlu modest: „manual". Manualul meu îi va învăța pe oameni arta de a-și depăși timpul, de a se depăși pe ei înșiși... Dar cred că va veni o vreme în care și manualul meu va fi învechit.

Îmi place să merg pe străzi; precizez: să merg pe jos. Caut să intru în contact cu lumea care mă înconjură. Pietonii nu seamănă cu oamenii ce folosesc mijloacele de transport.

Ei văd lumea într-alt fel. Călătorii din vehicule sînt cu ochii la un punct proiectat în conştiinţa lor. Ei sînt şi nu sînt aici... Luaţi de vîrtejul vitezei, ei zoresc în gînd spaţiul, timpul şi chiar „eul“ lor. Pietonii nu se grăbesc. Nu mă grăbesc nici eu.

Uite bătrînelul acesta. Îl întîlnesc deseori pe chei. M-a remarcat şi el şi-mi zîmbeşte.

— Vă salut ! îi zic.

— Bună seara !

Păşim alături. E foarte bătrîn. Poate îşi mai aminteşte de anii '70 sau chiar de anii '60, de zborul lui Gagarin, de prima vizită a omului pe Lună şi pe Marte, de discuţiile din domeniul biologiei şi al ştiinţelor naturii care îi preocupau pe foştii lui contemporani.

— Pe vremea mea, îmi spune bătrînul, erau mult mai mulţi pietoni, dar asta nu pentru că oamenii nu aveau unde să se grăbească. Mijloacele de transport erau imperfecte. Pe-aici circulau încă troleibuze şi autobuze. Ba taică-meu a apucat şi tramvaiul cu cai. Ţin minte, cînd eram mic, am călătorit cu trenul de la Vladivostok. Timpul se scurgea fără grabă. Stăteam la geam şi priveam cum se schimbă peisajul. Dumneata, tinere, ai fost pe Marte sau pe Lună ?

— Da, am fost.

— Fiul meu îşi rîde de distanţele de pe Pămînt. De curînd s-a întors din Cosmos. A lucrat pe Marte, a fost în împrejurimile lui Venus. Spune că aici, la noi, încă mai sîntem în secolul douăzeci. Se miră cum pot oamenii să piardă atîta timp preţios cu mersul pe jos. E îndrăgostit de viteză. Iar limitele impuse tehnicii umane de legile naturii aproape că-l aduc la disperare.

— La ce se gîndeşte cînd spune asta ?

— La viteza luminii. Omul nu o va depăşi.

— Asta nu se ştie.

— Nu te înţeleg, tinere. Fii bun şi exprimă-te mai clar.

— Omenirea ştie încă prea puţin despre adevăratele însuşiri ale spaţiului.

Bătrînul mă privi cu un aer de neîncredere.

— Omenirea... Ce, dumneata nu eşti un reprezentant al omenirii ?

— Nu chiar.

— Atunci cine eşti ?

— Asta e altă chestiune, am ocolit eu răspunsul.

— Eşti un original, spuse bătrînul, rîzînd. Ai şi o faţă altfel decît a celorlalţi. E ciudat că nu te grăbeşti nicăieri. Cîţi ani ai dumneata, tinere ? Douăzeci şi cinci ? Treizeci ?

— Înmulţiţi cu zece şi n-o să greşiţi.

De ce am spus asta ? Cu ce scop ? Acum n-o să mă mai pot vedea cu acest bătrîn şi n-am să mai pot discuta cu el. Ni-

mic nu te înstrăinează mai mult de oameni decît ciudățenia firii. Bătrînul se uită la mine speriat. Cuvintele mele au tulburat logica implacabilă a relațiilor umane terestre.

— În definitiv, cine ești dumneata? întreabă el. Și de unde vii?

Îi spusei:

— Cine ar cuteza oare să răspundă la întrebarea asta a dumneavoastră? Cine sîntem noi? De unde venim? O, asta e ceva de domeniul filozofiei.

— A! spune bătrînul bucuros. Dumneata ești un filozof? Acuma înțeleg...

M-a redobîndit, și eu pe el. Și stăm amîndoi așa, fericiți.

11.

Pe stradă mă strigă o voce de femeie:

— Nikolai!

Întorc capul. Sub un arțar stă tînăra aceea care mi-a telefonat la hotel. Mi-a spus atunci cum o cheamă și i-am reținut numele.

— Vera, spun încet, cu șovăială în glas.

Îmi zîmbește bucuroasă.

— În sfîrșit, m-ai recunoscut! Ți-a revenit trecutul nostru, dragul meu. Ți-ai amintit de mine. Era așa de ciudat și de îngrozitor că nu mă recunoșteai! La început am crezut că glumești. Dar intonația vocii tale, expresia feței arătau că nu este așa. Eram disperată. Nu știam ce să cred. Dar acum văd după ochii tăi că m-ai recunoscut. Starea de halucinație a trecut. Cît mă bucur!... Nu poți să-ți închipui ce bucuroasă sînt!

— Și eu mă bucur, am zis aproape în șoaptă.

Apoi m-am gîndit că ea continuă să se înșele și să mă ia drept altcineva. Trebuie s-o conving că sînt tizul aceluia drept care mă ia. Dar cum să-i explic această asemănare, pe care nici eu însumi n-o înțeleg? Poate s-o las pînă una-alta în credința ei...

— Ești ocupat? mă întrebă. Aș vrea să stăm puțin de vorbă, să petrecem o seară împreună.

Am luat-o la braț și am pornit.

Îmi făcea plăcere să simt căldura brațului ei rotund și puternic, să-i aud vocea... Mergeam prin oraș. Trecători erau puțini, ca întotdeauna. Umblau pe jos numai îndrăgostiții, vrînd astfel să încetinească mersul clipei, să se desprindă de mulțime.

Începu să picure.

— Îţi mai aminteşti, Nikolai, zise fata, cum ne-a prins o ploaie torenţială pe Insula Elaghin ? Ploua cu găleata. Ne-am adăpostit sub un copac. Îţi aminteşti ?

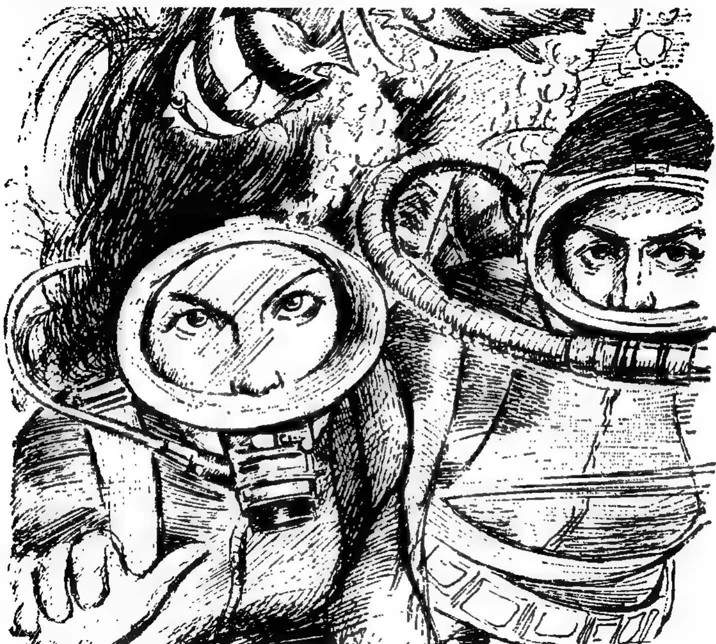
— Da, îmi amintesc.

Nu-mi aminteam, fireşte, şi nici nu puteam să-mi amintesc ceva ce s-a întîmplat cu altcineva. De ce i-am spus că îmi amintesc ? Nu ştiu. Dorinţa de a rămîne împreună era mai tare ca mine.

— Mai zilele trecute mi-am adus aminte de fundul Mării Negre.

— De fundul Mării Negre ? am întrebat mirat. De ce ?

— Da' ştii că mă uimeşti ! zise Vera cu un aer de reproş. Cum, nu-ţi aminteşti nici de asta ? Ştii, doar, că noi ne-am cunoscut pe fundul mării, în apropiere de Feodosia. Eu lucram cu o expediţie submarină. Tu stăteai la o bază sportivă şi ieşeai departe în larg cu aparatul tău de oxigen. Nu e caraghios, zău aşa, primul nostru rendez-vous a avut loc la o adîncime de douăzeci de metri ? Deasupra noastră erau valuri. N-am să uit niciodată liniştea aceea din adînc. Apoi am ieşit la suprafaţă şi tu m-ai întrebat cum mă cheamă. Ţi-am spus. Te-ai prezentat şi tu... Am stat pe ţărm, la poalele muntelui Pescianaia... Îţi aminteşti ?

O fracţiune de secundă mi s-a părut că, într-adevăr, îmi aminteam de acel episod.

În vocea fetei se simţeau bunătatea, o generozitate fără margini. Părea că îmi dăruieşte trecutul ei şi al altcuiva, un trecut care nu-mi aparţinea şi nu putea să-mi aparţină, iar eu nu eram în stare să refuz acest dar neobişnuit.

— Îţi mai aminteşti cum îmi recitai din versurile unui poet din vechime? Am reţinut aceste versuri şi, dacă tu le-ai uitat, am să ţi le amintesc.

— Spune-mi-le, am zis.

— „Nici eu, nici el, nici tu — nelămurit;
Eu şi nu eu: era-ntre noi, se pare,
O-atît de uimitoare asemănare,
Că într-un singur chip ne-am contopit..."

— Nu! am oprit-o. Nu recita mai departe.

— De ce, dragul meu? Pe-atunci îţi plăcea să tot repeţi aceste versuri.

— Acum nu vreau.

— Dar de ce? Trecerea timpului nu le-a scăzut din farmec.

— Nu ştiu de ce nu-mi mai plac...

— Eu ştiu, murmură ea.

— De ce?

— Pentru că voiai să te schimbi şi să uiţi totul, dar nu ţi-a reuşit. Ai rămas aşa cum erai. Eclipsa a trecut. Şi noi doi sîntem iarăşi împreună. Am să-ţi recit numai versurile din final. Îmi dai voie?

— Fie...

„...Doar vălul nopţii mute, cîteodată,
Îşi împletea suava fluturare
Cu-a mea şi cu a celuilalt suflare,
Cu-a inimii bătaie dedublată".

— Opreşte-te! am zis.

— De ce?

— Mă miră că cineva care a trăit cu mult înaintea mea a scris despre mine.

— Nu, aici nu e vorba despre tine. Tu eşti unic în felul tău. Şi semeni numai cu tine însuţi. Te-am căutat mult, dar ai dispărut. Nu ştia nimeni unde eşti. Toţi cunoscuţii şi prietenii tăi îţi pierduseră urma. Unul singur dintre ei s-a simţit, nu ştiu de ce, stînjenit cînd l-am întrebat de tine, şi mi-a răspuns în doi peri.

— Cine anume?

— Profesorul Ivanţev.

— De ce?

— Nu ştiu. Îi place să facă pe misteriosul... Dar m-am liniştit şi am continuat să te caut. Credeam că ai zburat pe

Marte sau la vreo stație cosmică. Dar la Comitetul pentru Cosmos mi s-a spus că nu te afli pe listele lor. Și pînă la urmă te-am găsit. Și ți-am telefonat. Nu știu ce te-a făcut să insiști că nu mă cunoști. Puteam să cred că ai o amnezie, că ți-ai pierdut memoria, dar ideea aceasta am respins-o imediat. Pur și simplu ai tu anumite motive, importante, firește. N-am să te întreb de aceste motive. Mă bucur atît de mult că sîntem iar împreună!

Mă privi în față. În ochii ei mari, căprui, am desluşit spaima. Îi era teamă, se vede, că am să stărui iar în afirmația că nu sînt persoana drept care mă lua.

— Ba nu, ești chiar tu, îmi spuse, ca și cum mi-ar fi ghicit gîndul, ești chiar tu și nimeni altul.

Am rîs și am repetat primele versuri ale poeziei pe care tocmai mi-o recitase:

„Nici eu, nici el, nici tu — nelămurit;
Eu și nu eu: era-ntre noi, se pare,
O-atît de uimitoare asemănare,
Că într-un singur chip ne-am contopit".

— Nu recita aceste versuri, nu trebuie.

— Adineauri te-am oprit eu, acum mă oprești tu.

— Versurile acestea mă sperie. După ce ne-am întîlnit în holul hotelului am trăit parcă mereu, zi după zi, un vis îngrozitor. De vreo două-trei ori mi-a venit ideea stupidă și oribilă că din tine n-a mai rămas decît învelișul, că într-adevăr tu nu mai ești tu, ci un altul, că cineva, păstrîndu-ți aspectul exterior, ți-a schimbat lumea interioară.

— Și dacă ar fi așa?

— Nu, nu e așa. Tu ești cel de altădată. Totul e așa cum a fost — și glasul, și zîmbetul. Numai în ochii tăi e nu știu ce altceva, nu pot să înțeleg ce...

— Acum cîteva zile profesorul Tihomirov mi-a spus că am fața unui om cu totul lipsit de experiență, parcă abia ivit pe lume.

Fata se uită lung la mine.

— Știi că are dreptate? Așa m-am gîndit și eu.

— Dar ce, mai înainte arătam altfel?

— Da. Aveai o altă expresie în privire, puțin ironică și sceptică. Ceva în tine s-a schimbat mult. Nu crezi?

— Mă rog, poate că așa o fi.

Am condus-o pînă la ușa casei unde locuia.

— Îți mulțumesc, îmi zise. Sper să ne vedem cît de curînd. La revedere, dragul meu.

— La revedere! i-am răspuns, îndepărtîndu-mă și, întorcîndu-mi capul, i-am făcut Verei semn cu mîna.

Rămasă locului, ea mă urmărea cu privirea.

(Sfîrșitul în numărul viitor)

Eroii care au înfăptuit prima stație științifică orbitală

Una dintre cele mai însemnate realizări din istoria științei și a tehnicii s-a terminat tragic. La capătul celui mai lung periplu spațial, după ce trecuseră cu succes numeroasele și dificilele încercări ale programului, cei trei exploratori ai Cosmosului și-au găsit o moarte năprasnică în ultimele clipe ale victoriei lor.

În cele de mai jos vom aminti secvențele principale ale epopeii cosmonavei „Soiuz"-11 și datele biografice ale vitejilor ei pionieri.

La 7 iunie, ora 10,45 (ora Moscovei), a fost alcătuită pe orbită prima stație științifică pilotată, prin joncțiunea dintre stația orbitală „Saliut", plasată pe traiectorie circumterestră încă de la 19 aprilie a.c., și nava cosmică „Soiuz"—11, satelizată la 6 iunie ora 08,04 (ora Moscovei) și avînd la bord echipajul format din Gheorghi Dobrovolski, comandant, Vladislav Volkov, inginer de bord, și Viktor Pațaev, inginer experimentator.

Prin acest interesant și îndelungat zbor cosmic a început cea de-a doua etapă în înfăptuirea stațiilor științifice orbitale permanente, care vor realiza în viitorul apropiat cercetări complexe în spațiul periterestru. Trecînd pe „Saliut" și efectuînd de acolo un complex de experimente spațiale, cei trei cosmonauți sovietici au inaugurat prima stație științifică orbitală pilotată, un adevărat „edificiu cosmic", în greutate de circa 25 de tone (împreună cu nava „Soiuz"—11) și dotat cu un mare număr de aparate științifice și tehnice, printre care un gama-telescop și un ordinator. Echipajul a întreprins un complex de cercetări, experimente și observații științifice, dintre care cele mai importante sînt: verificarea și încercarea întregii construcții, a agregatelor, a sistemelor și a aparaturii de bord; punerea la punct a metodelor și a mijloacelor automate și manuale de navigație, a sistemelor care dirijează complexul în timpul manevrării pe orbită; studierea geologică-geografică a unor obiective de pe suprafața Terrei,

a formațiunilor atmosferice, a învelișului de zăpadă și gheață al Pămîntului ; cercetarea caracteristicilor fizice ale proceselor și fenomenelor din atmosferă și din cosmos în diferite benzi ale spectrului radiației electromagnetice ; cercetări medicobiologice menite să determine posibilitățile de îndeplinire a diferite lucrări în stație de către cosmonauți, precum și studierea influenței factorilor spațiului asupra organismului uman.

În continuare vom prezenta cîteva informații despre viața și realizările acelor minunați oameni care au format primul colectiv de muncă și cercetare la bordul stației științifice pilotate „Saliut—Soiuz".

Gheorghi Timofeevici Dobrovolski, comandantul navei „Soiuz"—11 și apoi al primei stații științifice orbitale pilotate, s-a născut la 1 iunie 1928 în orașul Odessa. Deși în copilărie a visat să devină marinar, totuși s-a înscris la Școala de pregătire specială a forțelor aeriene din Odessa. Atașamentul său pentru aviație a fost ca o „dragoste la prima vedere — spunea Dobrovolski. De îndată ce am intrat în școala de aviație, am înțeles că trebuie să devin pilot, neapărat pilot de vînătoare. Și chiar unul dintre cei mai buni !" Și, într-adevăr, a fost admis în Școala superioară de piloți din Ciuguevsk, aparținînd tot aviației militare, unde a trecut prin toate funcțiile : coechipier, comandant de patrulă, locțiitor al comandantului escadrilei. Dobrovolski avea clasificarea de pilot militar de clasa I-a. Zborul era marea sa pasiune ; zbura calm și sigur, avea o mare experiență pe numeroase tipuri de avioane sub și supersonice, precum și pregătirea de instructor de zbor, inclusiv carnetul de parașutist sportiv gradul I, efectuînd circa 111 salturi cu parașuta, în condiții diferite. În anul 1954 el a primit înalta calitate de membru de partid. În anul 1961, fără să-și întrerupă activitatea de pilot, a absolvit Academia militară de aviație. „Sînt un fanatic al zborului — spunea Dobrovolski. Senzația avîntării în spațiul nemărginit, iată rațiunea vieții mele și aproape nici nu pot descrie ce înseamnă acest lucru".

În ianuarie 1963, împreună cu astronauții (viitori) Șatalov și Filipcenko, a fost admis în grupul de pregătire al cosmonauților. „Am fost întrebat cum am devenit cosmonaut — spunea înainte de zbor Dobrovolski —, dacă am visat la aceasta încă de pe vremea cînd s-a avîntat în spațiul sideral Gagarin. Adevărul este că nu mă gîndisem la aceasta, credeam că viața mea va fi totdeauna legată doar de

aviație. Iată cum s-au întîmplat lucrurile: în 1961 am fost chemat de comandantul meu. După ce s-a interesat de starea sănătății, m-a întrebat dacă n-aș dori să zbor în... cosmos! Deși fusesem luat pe neașteptate, răspunsul meu n-a putut fi decît unul singur: da, din toată inima!"

Intrat în grupul de cosmonauți, Dobrovolski a absolvit cu succes programul de pregătire pentru zborurile la bordul navelor de tip „Soiuz", s-a specializat în conducerea acestora și în executarea experimentelor științifice aferente diferitelor misiuni, unde avea deja o practică foarte bună, ca urmare a lucrului îndelungat la simulator. Iată opinia cosmonautului Vladimir Șatalov despre colegul său Dobrovolski: „Cu el m-am întîlnit pentru prima dată la comisia medicală care aviza intrarea noastră în grupul de cosmonauți. Încă de pe atunci mi-a făcut impresia unui om foarte perseverent. Lucrînd apoi cu el mereu, în cele mai felurite situații — la antrenamente, sport, în zboruri de pregătire —, i-am putut admira din nou stăruința cu care reușea să-și îndeplinească întotdeauna scopul propus. A activat foarte mult spre a-și putea însuși la sol, la trenajor, tehnica tuturor aparatelor, în parte și în ansamblu, a activităților pe care urma să le îndeplinească pe traiectorie".

Soția cosmonautului, Liudmila Timofeevna, a terminat Universitatea din Leningrad și lucrează ca profesoară de matematici; ea i-a dăruit lui Dobrovolski două fete, Maria, născută în 1959, și Natașa, care a venit pe lume în 1967. Tatăl cosmonautului, Timofei Trofimovici, și mama acestuia, Maria Alekseevna, sînt ambii pensionari.

Eroul Uniunii Sovietice **Vladislav Nikolaevici Volkov** *, inginer de bord pe „Soiuz"—11, a efectuat primul său periplu spațial în octombrie 1969, în aceeași calitate, la bordul cosmonavei „Soiuz"—9. Ca și la Dobrovolski, biografia sa (s-a născut la 23 noiembrie 1935 la Moscova) este legată de aviație, ambii părinți lucrînd în industria aeronautică. În 1959, Volkov a absolvit Institutul de aviație din Moscova, după care i s-au deschis „porțile cosmosului". A fost repartizat la un birou de proiectări. Fără a întrerupe activitatea în producție, a urmat cursurile teoretice și practice ale aeroclubului moscovit. În anul 1965 a devenit membru de partid. Începînd din

* Despre V. N. Volkov am mai scris în nr. 365 (1.II.1970) al Colecției.

septembrie 1966, Volkov a fost primit în rîndurile cosmonauților. Buna sa pregătire teoretică și eficiența activității în biroul de proiectări l-au ajutat ca să capete foarte repede deprinderile necesare pentru însușirea metodei de dirijare a navelor cosmice. Pe „Soiuz"—11, Volkov a fost inginerul care cunoștea toată construcția, întrebuințarea și depanarea întregii aparaturi de bord. Volkov se numără printre primii cosmonauți care și-au însușit deprinderile practice nu numai la simulator, ci și în condiții reale în zbor spațial.

Prin firea lui veselă, reușea să descrețească frunțile tuturor celor cu care colabora. Mare amator de literatură beletristică bună, iubea sportul și-și găsea timp să fie și un bun soț și părinte. Soția sa, inginera Liudmila Aleksandrovna, i-a dăruit în 1958 un fiu, Vladimir.

Viktor Ivanovici Pațaev s-a născut la 19 iulie 1933 în orașul Aktiubinsk din Kazahstan, regiunea de unde și-a luat zborul nava „Soiuz"—11, pe care el a îndeplinit funcția de inginer experimentator. La școala medie pe care a urmat-o în localitatea Nesterov (reg. Kaliningrad) s-a preocupat în mod special de matematică și fizică. După absolvire a intrat prin concurs la Institutul industrial (astăzi politehnic) din Penz, pe care l-a terminat în 1955. A fost apoi repartizat în orașul Dolgoprudnîi ca inginer experimentator la Observatorul aerologic central al serviciului hidrometeorologic al U.R.S.S. Despre directorul acestui observator, G.I. Golîșev, Pațaev vorbea cu dragoste, deoarece acest savant i-a îndrumat cu grijă primii ani de studii aplicative. Împreună cu Volkov, Pațaev a învățat să zboare la aeroclub, să sară cu parașuta, să iubească și să practice sportul. A reușit să capete o pregătire fizică atît de bună încît nici un doctor nu l-ar fi putut respinge din acest punct de vedere la admiterea în grupul de cosmonauți, care s-a petrecut în anul 1969.

A urmat cu asiduitate cursurile de pregătire pe toate direcțiile stabilite prin plan pentru categoria sa de activitate, obținînd la simulator deprinderile practice în vederea îndeplinirii experimentelor tehnice-științifice pe orbită. Cei care l-au cunoscut, mai ales Volkov, cu care împărțea același avion la aeroclub, consideră că Pațaev este capabil să rezolve orice problemă tehnică legată de misiunile „Soiuz". A publicat mai multe lucrări științifice în reviste de prestigiu și a trecut cu succes examenele pentru candidatura în științe tehnice. Rukavișnikov spunea despre V. I. Pațaev : „A fost cel mai bun coleg al meu. Ne-am

pregătit împreună pentru a zbura în cosmos... Este un inginer erudit, care își apără cu competență și fermitate punctul de vedere"...

Lui Pațaev îi plăceau mult operele literare ale clasicilor, dar îl atrăgea și literatura S.F. A iubit natura și sporturile.

Soția astronautului Pațaev, Vera Aleksandrovna, este cercetător științific; ea are doi copii: pe Dimitri, născut în anul 1957, și pe Svetlana, născută în 1962.

Tatăl cosmonautului, Ivan Panteleevici, a murit eroic pe front în anul 1941, iar mama, Maria Sergheevna, este pensionară.

După un zbor de 24 de zile, cei trei cosmonauți realizaseră un program spațial fără precedent în istoria astronauticii. Pe lîngă înfăptuirea celei dintîi stații științifice orbitale, ei bătuseră aproape cu o săptămînă recordul stabilit în iunie 1970 de compatrioții lor, Andrian Nikolaev și Vitali Sevastianov, care, la bordul lui „Soiuz"-9, rămăseseră în spațiu peste 18 zile.

Marți 29 iunie 1971, cei trei temerari aflați pe sistemul orbital „Saliut-Saiuz" au apărut pentru ultima oară telespectatorilor într-o transmisie directă.

Pe urmă li s-a ordonat să se înapoieze pe Terra. După ce au transportat însemnările de lucru și jurnalele de bord în „Soiuz"-11, ei s-au instalat în cosmonavă, au verificat sistemele de zbor și au pregătit desprinderea de stația „Saliut". La ora 21,28, ora Moscovei, „Soiuz"-11 și „Saliut" s-au desprins, iar începînd de la ora 22,28 și-au continuat zborul separat. Operația decursese bine, iar toate sistemele navei funcționau normal.

Pentru înfăptuirea coborîrii spre Pămînt, miercuri 30 iunie, la ora 1,35, după orientarea navei „Soiuz"-11, a fost conectată instalația de frînare, care a funcționat timpul calculat. Din acel moment legătura radio cu echipajul s-a întrerupt.

Parașutele s-au deschis conform programului cosmic, nava de transport „Soiuz"-11 a aterizat lin în zona dinainte stabilită și totodată a aterizat și elicopterul cu echipa ce trebuia să-i ajute pe cosmonauți să iasă din navă. „Deschizînd ușa cabinei — se arată în comunicatul agenției T.A.S. —, echipa i-a găsit pe membrii echipajului navei spațiale „Soiuz"-11, piloții cosmonauți locotenent-colonel Gheorghi Timofeevici Dobrovolski, inginer Vladislav Nikolaevici Volkov și inginer Viktor Ivanovici Pațaev, așezați la locurile lor, neînsuflețiți".

Cei trei zburători au fost decorați post-mortem cu cea mai înaltă distincție sovietică: Erou al Uniunii Sovietice, ordin pe care Volkov l-a primit acum pentru a doua oară.

Alături de toți cei care au colaborat cu acești minunați oameni ai spațiului, întreaga omenire a fost profund îndoliată, regretînd ireparabila pierdere înregistrată nu numai de astronautica sovietică, ci și de întregul efort al umanității în cercetarea Cosmosului. Numele și faptele celor trei Icari vor rămîne nepieritoare în inimile noastre.

FLORIN ZAGANESCU

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

2012

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică
sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire,
muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea
să (re)citim legendara Colecție.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyllu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nld68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala!)

IMPORTANT

Abonați-vă din timp și pe termene cît mai lungi pentru a vă asigura continuitatea în primirea colecției.

Prețul unui abonament este de:

- *anual* .... *24 lei*
- *pe șase luni* .... *12 lei*
- *pe trei luni* .... *6 lei*

Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile PTTR la factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi, instituții, școli și licee.

400

PREȚUL 1 LEU | 41001